

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзуи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ). – Душанбе, 2026. – 193 с.

Мутобикати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзуи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» ба доираи мавзӯ ва масъалаҳои таҳқиқи шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) мувофиқат менамояд.

Диссертатсияи Сулаймонзода Н.С. ба таҳқику баррасии асосҳои назариявӣ ва методии ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ бахшида шуда, як зумра масъалаҳои ба мавзӯ алоқаманд, аз ҷумла муайян намудани моҳият ва хусусиятҳои тафаккури омӯзгорони ояндаи забони англисӣ, таҳлили мафҳум ва таркиби салоҳиятмандии касбӣ, омӯзиши имкониятҳои матнҳои таълимӣ дар рушди тафаккур ва салоҳиятҳои касбӣю методии донишҷӯён, таҳияи модели методии кор бо матнҳои таълимӣ, муайян намудани роҳу усулҳои самараноки истифодаи матнҳои таълимӣ дар раванди таълими забони англисӣ, инчунин санҷиши таҷрибавии самаранокии методикаи пешниҳодшударо фаро гирифтааст.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Дар шароити муосири рушди низоми маориф ва ҳамгироии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ҷаҳонии таҳсилот масъалаи баланд бардоштани сифати омодаسازی омӯзгорони ояндаи забони англисӣ аҳаммияти махсус касб намудааст. Татбиқи муносибати салоҳиятнок дар таҳсилоти олӣ, рушди тафаккури интиқодӣ, таҳлилӣ ва эҷодии донишҷӯён, инчунин ташаккули салоҳиятҳои касбӣ аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф ба ҳисоб мераванд. Аз ин рӯ, омӯзиш ва такмили методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ яке аз масъалаҳои муҳими илми педагогика ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ мебошад.

Матнҳои таълимӣ дар раванди омӯзиши забони англисӣ на танҳо воситаи азхудкунии донишҳои забонӣ, балки воситаи муассири рушди тафаккур, малакаҳои таҳлил, хулосабарорӣ, муоширати касбӣ ва ташаккули салоҳиятҳои омӯзгорони оянда низ маҳсуб мешаванд. Дар баробари ин, масъалаҳои интихоби матнҳои таълимӣ, таҳияи роҳу усулҳои самараноки кор

бо онҳо ва истифодаи имкониятҳои дидактикии матнҳо барои ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии донишҷӯён то имрӯз ба таври кофӣ мавриди таҳқиқ қарор нагирифтаанд.

Сарфи назар аз мавҷудияти таҳқиқоти алоҳида оид ба методикаи таълими забони англисӣ ва истифодаи матнҳои таълимӣ, масъалаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ маҳз тавассути кор бо матнҳои таълимӣ ҳамчун объекти мустақили таҳқиқоти илмӣ ҳанӯз ба таври мукамал баррасӣ нашудааст. Аз ин ҷиҳат, диссертатсияи мавриди назар аз ҷумлаи таҳқиқоти муҳим дар ин самт ба шумор рафта, ба ҳалли яке аз масъалаҳои мубрами назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ равона гардидааст, ки аҳаммияти назариявӣ ва амалии онро собит месозад.

Дарачаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Нахустин маротиба дар диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон масъалаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ ба таври комплексӣ мавриди таҳқиқ ва баррасӣ қарор гирифтааст. Аз ҷумлаи навгонии диссертатсия муайян намудани асосҳои назариявӣю методии ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ, таҳияи модели методии истифодаи матнҳои таълимӣ дар раванди омодаسازی омӯзгорони оянда, муайян намудани шароитҳои педагогӣ ва роҳу усулҳои самараноки кор бо матнҳои таълимӣ, инчунин санҷиши таҷрибавии самаранокии методикаи пешниҳодшуда мебошанд. Нуктаҳои илмие ба ҳимоя пешниҳодшуда бо мақсад, вазифа ва натиҷаҳои таҳқиқ мувофиқат намуда, аҳаммияти назариявӣ ва амалии онҳо асоснок карда шудааст.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Дар диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон ҳамаи хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ дар асоси таҳлили сарчашмаҳои илмӣ, омӯзиши адабиёти педагогӣю методӣ, таҷрибаи пешқадами таълим, натиҷаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ ва коркарди омории маълумоти бадастомада асоснок гардидаанд. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ бо истифодаи усулҳои муосири таҳқиқоти педагогӣ, мувофиқати заминаи назариявӣ бо натиҷаҳои таҷрибавӣ, инчунин мутобиқати хулосаҳо ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ таъмин шудааст. Ин омилҳо барои асоснок намудани самаранокии методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ заминаи илмӣ фароҳам овардаанд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзӯи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» аз

муқаддима, се боб (9 фасл), хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт ва феҳристи интишороти илмии муаллиф аз рӯйи мавзӯи диссертатсия таркиб ёфтааст.

Матни диссертатсия аз 193 саҳифаи чопи компютерӣ иборат буда, 7 ҷадвал ва 7 расму диаграммаро фаро мегирад. Рақамгузори ҷадвалҳо ва расмҳо пайдарҳам буда, ба талаботи муқарраршуда мутобиқат мекунад. Рӯйхати адабиёти истифодашуда 153 номгӯро дар бар мегирад.

Дар **муқаддимаи** диссертатсияи Сулаймонзола Нилуфар Сулаймон мубрамии мавзӯи таҳқиқ асоснок шуда, дараҷаи таҳқиқи мавзӯи илмӣ ва робитаи он бо барномаҳо ва мавзӯҳои илмӣ баён гардидааст, инчунин мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ, объект ва предмети таҳқиқ, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқ, наwgонии илмии таҳқиқ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, апробатсия ва татбиқи натиҷаҳои таҳқиқ, инчунин сохтор ва ҳаҷми диссертатсия муайян гардидаанд.

Боби аввали диссертатсия «Асосҳои назариявӣ ва методологии инкишофи тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ» унвон дошта, аз се зербоб иборат мебошад.

Дар зербоби якуми ин боб, ки «Моҳият, мазмун ва сохтори тафаккур ва салоҳияти касбӣ-педагогӣ ҳамчун падидаи психологӣ-педагогӣ» ном дорад, диссертант масъалаҳои назариявии марбут ба мафҳуми тафаккур ва салоҳияти касбӣ-педагогиро мавриди таҳлил қарор дода, моҳият, мазмун ва сохтори онҳоро бо таъна ба адабиёти илмии ватаниву хориҷӣ баррасӣ намудааст.

Дар зербоби дуюм - «Равиши герменевтикӣ ҳамчун асоси методологии таҳқиқи рушди тафаккур ва салоҳияти касбӣ-педагогӣ» - асосҳои методологии таҳқиқ тавсиф гардида, нақши равиши герменевтикӣ дар дарку тафсири матнҳои таълимӣ ва рушди тафаккури омӯзгорони ояндаи забони англисӣ асоснок карда шудааст.

Зербоби сеюми боби аввал - «Матни таълимӣ ҳамчун воситаи дидактикии рушди тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ» - ба таҳлили имкониятҳои дидактикии матнҳои таълимӣ бахшида шуда, нақши онҳо дар ташаккули тафаккур, салоҳиятмандии касбӣ ва рушди фаъолияти таълимии омӯзгорони оянда мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Боби дуюми таҳқиқот «Методика ва модели инкишофи тафаккур ва салоҳият тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» унвон дошта, аз се зербоб иборат мебошад. Дар ин боб диссертант технологияҳои фаъолияти таҳқиқотӣ, усулҳо ва шаклҳои таҳлил, тафсир ва эҷоди матнҳои таълимиро баррасӣ намуда, имкониятҳои дидактикии истифодаи онҳо дар рушди тафаккур ва салоҳияти касбӣ-педагогии омӯзгорони ояндаи забони англисиро

асоснок кардааст. Ҳамчунин, модели рушди тафаккур ва салоҳияти касбӣ дар асоси тафсири герменевтикий матни таълимӣ таҳия гардида, сохтор, компонентҳо ва механизмҳои амалисозии он тавсиф шудаанд.

Дар маҷмӯъ, муаллиф дар боби дуюм тавонистааст асосҳои методии истифодаи матнҳои таълимиро дар ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони оянда бо далелҳои илмӣ асоснок намояд ва модели пешниҳодшударо аз ҷиҳати назариявӣ тавзеҳ диҳад.

Боби сеюми диссертатсия «Ташкил ва натиҷаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ» ном дошта, аз се зербоб иборат мебошад. Дар ин боб методика ва марҳилаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ, нишондиҳандаҳо, меъёрҳо ва сатҳҳои арзёбии рушди тафаккур ва салоҳияти касбии омӯзгорони оянда, инчунин ташкили таҳқиқоти таҷрибавӣ ва тавсифи базаи таҳқиқ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ нишон медиҳанд, ки истифодаи методикаи пешниҳоднамудаи диссертант дар рушди тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ самаранок буда, ҳулосаҳои илмии бадастомада бо натиҷаҳои озмоиши педагогӣ тасдиқи худро ёфтаанд.

Ҳулосаи диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон фарогири натиҷаҳои асосии илмии таҳқиқ буда, дар охири ҳар банд истиноди зарурӣ ба мақолаҳо ва таълифоти доктараби дараҷаи илмӣ оварда шудааст. Инчунин, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ дар фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, тақмили раванди омодасозии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ ва рушди методикаи таълими забони англисӣ пешниҳод гардидаанд.

Дар маҷмӯъ, метавон гуфт, ки диссертант Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон аз уҳдаи ҳалли масъалаҳои дар назди таҳқиқ гузошташуда муваффақона баромадааст. Диссертатсия бо забони илмӣ, услуби мантиқӣ ва пайдарпай навишта шуда, ҳулосаҳо ва натиҷаҳои бадастомада аз ҷиҳати илмӣ асоснок, эътимоднок ва қобили қабул мебошанд. Тавсияҳои пешниҳодгардида низ дорои аҳаммияти амалӣ буда, метавонанд дар тақмили низоми омодасозии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ ва баланд бардоштани сифати таълими забони англисӣ истифода шаванд.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалии диссертатсия дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои таҳқиқ метавонанд ҳангоми тақмили назария ва методикаи таълими забони англисӣ, таҳияи барномаҳои таълимӣ, дастурҳои таълимию методӣ, китобҳои дарсӣ, курсҳои махсус барои донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, инчунин зимни анҷом додани таҳқиқоти минбаъдаи илмӣ дар соҳаи педагогика ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ истифода шаванд.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Натиҷаҳои таҳқиқ дар мақолаҳои илмӣ муаллиф, аз ҷумла дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар нашрияҳои илмӣ инъикос ёфтаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзӯи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) аз ҷиҳати мазмун, сохтор ва тарзи таҳия ба талаботи санадҳои меъёрии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Бо вучуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, дар диссертатсияи мазкур баъзе камбудҳои ва ҳолатҳои баҳсталаб низ ба назар мерасанд, ки аз ҷумла метавон нуктаҳои зеринро қайд намуд:

1. Дар боби якуми диссертатсия таҳлили баъзе масъалаҳои назариявӣ нисбатан муфассал баён гардида, дар баъзе мавридҳо такрори андешаҳои муаллифон мушоҳида мешавад. Ихтисор намудани баъзе тавсифҳои такрорӣ метавонад мантиқ ва пайдарпайии баёни маводро боз ҳам беҳтар намояд.

2. Ҳангоми баррасии равиши герменевтикӣ ҳамчун асоси методологии таҳқиқ хуб мебуд, агар муаллиф таҳлили муқоисавии бештари равишҳои дигари муосири педагогиро низ пешниҳод намуда, бартариии равиши интихобшударо мушаххастар асоснок месохт.

3. Дар боби дуюм модели рушди тафаккур ва салоҳияти касбӣ пешниҳод шудааст. Бо вучуди асоснокии илмӣ он, тавсифи баъзе компонентҳо ва механизмҳои амалисозии модел метавонист мушаххастар ва бо мисолҳои амалӣ пурратар ифода гардад.

4. Дар боби сеюм натиҷаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ арзишманд мебошанд, аммо барои тақвияти арзиши илмӣ онҳо таҳлили муқоисавии натиҷаҳои бадастомада бо натиҷаҳои таҳқиқоти муҳаққиқони дигар мувофиқи мақсад мебуд.

5. Дар баъзе ҷойҳои диссертатсия ҷумлаҳои нисбатан дароз ва тавсифӣ ба назар мерасанд. Ихтисор ва таҳрири онҳо мутобиқати матнро ба талаботи услуби илмӣ боз ҳам беҳтар мегардонад.

6. Дар матни диссертатсия баъзе ғалатҳои ҷузъии имлоӣ, китобатӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки ҳангоми таҳрири ниҳоии кор ислоҳи онҳо мувофиқи мақсад мебошад.

Камбуду норасоихои зикршуда хусусияти тавсиявӣ дошта, аҳаммияти назариявӣ ва амалии диссертатсияро коста намекунанд ва ба арзиши илмӣи натиҷаҳои таҳқиқ таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Сулаймонзода Нилуфар Сулаймон дар мавзӯи «Методикаи ташаккули тафаккур ва салоҳиятмандии омӯзгорони ояндаи забони англисӣ тавассути кор бо матнҳои таълимӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣи номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) пешниҳод гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣи номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси номбаршуда мебошад.

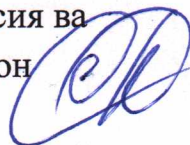
Муқарризи расмӣ:

номзоди илмҳои педагогӣ,

сардори Раёсати илм ва

инноватсияи Донишгоҳи инноватсия ва

технологияҳои рақамии Тоҷикистон

Орифзода Орзу Обидхуда

Суроға: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

вилояти Хатлон, шаҳри Кӯлоб, маҳ. Борбад 9,

Тел.: (моб.) (+992) 987-21-85-89

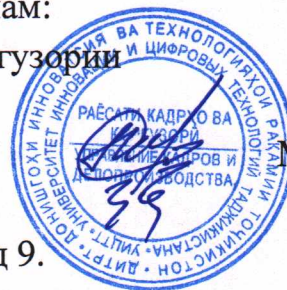
E-mail: orifov.02orzu@gmail.com

Имзои О.О. Орифзодаро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати рушди кадрҳо ва коргузори

Донишгоҳи инноватсия ва

технологияҳои рақамии Тоҷикистон

Мухторзода С. Г.

Суроға: 735360, ш. Кӯлоб, маҳ. Борбад 9.

Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи

инноватсия ва технологияҳои рақамии Тоҷикистон»

Тел.: (+992) 33 350 0500; Email: info@uidt.tj

11.08.2026